

help assert the expansion and improvement of the legal system of Ukraine, the growing importance of the judiciary and ensuring the effective functioning of the rule of law.

There are advantages of the system of case law.

Keywords: *precedent, judicial precedent, source of law, Anglo-Saxon and Romano-Germanic system of law, judgments of the European Court of Human Rights.*

Надійшла до редакції 18.10.2016

Печерський О.В.

кандидат юридичних наук

*(Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького)*

УДК 342.384.052

ФУНДАМЕНТАЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ: ПОНЯТТЯ, РИЗИКИ, ШЛЯХИ ВТІЛЕННЯ В ЖИТТЯ

Розглянуто питання сучасного теоретико-правового розуміння децентралізації влади та шляхи і ризики втілення відповідної реформи владних структур в Україні. Досліджено два основних питання, по-перше – з'ясування теоретико-правової суті та особливостей самого поняття «децентралізація влади» та шляхів і користі її втілення в реалії України; по-друге – виявлення очікуваних ризиків децентралізації, що може стати корисним підґрунтям для упередження можливих негативних наслідків децентралізації влади.

Ключові слова: *децентралізація влади, органи місцевого самоврядування, збільшення повноважень територіальних громад.*

Постановка проблеми. Необхідність дослідження проблеми децентралізації влади в Україні викликана активізацією зусиль органів державної влади України з реформування системи місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Координаційною радою з питань розвитку громадянського суспільства при Президентові України був розроблений проєкт Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. З одного боку, здійснення децентралізації є необхідним кроком з огляду на євроінтеграційний зовнішньополітичний курс держави. З іншого – трансформація державного устрою може створити нові виклики для українського суспільства, особливо у процесі здійснення адміністративно-територіальної реформи та на перших етапах функціонування нової системи організації публічної влади.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблеми децентралізації влади досліджувалися відомими іноземними фахівцями у сфері права та управління, такими як Генрі Кебот Лодж, Стівен К. Сандерсон, Ілдіз Атас, Крістофер К. Чейз-Данн, Томас Д. Холл та іншими. Не залишилася ця проблема поза увагою і вітчизняних науковців у галузевих

напрямах юриспруденції, зокрема таких як М.М. Іжа, І.А. Верещук, П.А. Трачук, О.Н. Євтушенко, Г.В. Макаров, О.О. Бабінова, М.В. Лациба та багато інших, наукові праці яких використано у цій роботі.

З огляду на сьогоденні реалії, виникає два основних завдання, що постають перед даним дослідженням: по-перше – з'ясування теоретико-правової суті та особливостей самого поняття «децентралізація влади», шляхів і користі її втілення в реалії України; по-друге – виявлення очікуваних ризиків децентралізації, що може стати корисним підґрунтям для упередження можливих негативних наслідків децентралізації влади.

Мета статті полягає у висвітленні питань сучасного теоретико-правового розуміння децентралізації влади, означенню шляхів і ризиків втілення відповідної реформи владних структур в Україні.

Виклад основного матеріалу. Більшість наукових, енциклопедичних сучасних джерел збігаються у визначенні поняття децентралізації, як процесу перерозподілу або диспергування функцій, повноважень, людей або речей від центрального управління [1; 2].

Децентралізація у владному аспекті може охоплювати адміністративний та політичний чинники. Її доцільно розглядати і в територіальному аспекті, тобто як переорієнтацію значної частини функцій влади від адміністративного центру держави до регіональних, провінційних територій. Децентралізація розглядається й у функціональному аспекті – це процес делегування певної частини владних повноважень від центрального або вищого органу влади в державі на рівні тієї чи іншої гілки адміністративної структури до управлінь або відомств нижчих рівнів [3]. Такий процес отримав назву «нового державного управління», що набув розповсюдження у наукових виданнях як децентралізація, предметне управління, конкуренція урядової та місцевої координації [4].

Якщо звернутися до енциклопедичних, словникових, тлумачних джерел, то ми побачимо, що, наприклад, за поясненням такого видання як Великий тлумачний словник сучасної української мови, що за своєю основою здебільшого формується на матеріалах «Словника української мови» (1970–1980) з одинадцяти томів, поняття децентралізація виступає як система управління, за якої частина функцій центральної влади переходить до органів місцевого самоврядування. Одночасно децентралізація тут пояснюється як скасування або послаблення централізації [5].

Економічний спад, політична криза та загострення міжнародних відносин не додають останнім часом авторитетності центральним інститутам влади. Водночас розповсюдження та набуття популярності ідей вільного ринку переорієнтовують гілку виконавчої влади на децентралізацію власної діяльності. Делегуючи частку сервісних функцій у державному адмініструванні через договори з приватним бізнесом, який працює на ринку, уряди вирішують приватизувати виконання деяких послуг [6].

Для української історії актуалізація питання про децентралізацію виникає не вперше. Так, у Конституції Української Народної Республіки від 29

квітня 1918 року децентралізаційний аспект формулюється так: «Не порушуючи єдиної своєї влади, УНР надає своїм землям, волостям і громадам права широкого самоврядування, дотримуючись принципу децентралізації» [7]. Одночасно з тим, що децентралізація, особливо у виконавчій гілці влади, активно досліджується та впроваджується у практику, не було сформульовано єдиного тлумачення, категорії або загальновизнаного доктринального розуміння поняття децентралізації. Ідейне навантаження децентралізації може міняти зміст залежно від вектора погляду на це поняття [8].

Рівень децентралізації залежить від потенційної здатності та рівня її ефективності. Доктрина децентралізації неоднаково впроваджується в різних соціальних прошарках, залежно від соціальної динаміки та адміністрування у сфері науки, приватних підприємствах та організаціях, політичних науках, юриспруденції (законодавстві) та державному управлінні, економіці (економічних науках) тощо.

Використовуючи хронологічні прийоми в історії, існує значна кількість наукових підходів до класифікації різних форм правління залежно від централізації та децентралізації. Генрі Кебот Лодж у роботі «Історія народів» 1910 року вказував, що перський цар Дарій I (550–486 до н. е.) був великим адміністратором та за його правління «вперше в історії централізація почала розглядатися з боку політики». Система децентралізації Дарія I відрізняється від децентралізації у Стародавній Греції [9].

З початку 1980-х років значна кількість науковців досліджували формування цілих циклів централізації та децентралізації. Так, у працях Стівена К. Сандерсона згадується, що за останні 4000 років князівства та держави послідовно пройшли кроки централізації і децентралізації економічної, політичної та соціальної влади [10]. В роботах Ілдіза Атаса є твердження, що процес децентралізації відбувається ще «з кам'яного віку» не тільки в князівствах, але і в імперіях та сучасних «панівних державах» [11]. У своїх рецензіях на історичні праці Крістофер К. Чейз-Данн і Томас Д. Холл також згадували цикли децентралізації, зокрема в роботах, в яких аналізувалася теорія еліт, що формуються під час накопичення державою багатств і які в період «конкуренції всередині правлячого класу провокують злет і падіння держави», та роль еліти у процесі централізації та децентралізації [12].

Розповсюдженим явищем у значній кількості держав Європи є стан, коли ступінь політичної децентралізації є суттєво більшою, ніж функціональної. Підвищений рівень функціональної та політичної децентралізації характерний для Німеччини, Швейцарії, Бельгії та Іспанії. Достатньо високим є рівень децентралізації в Чехії, Португалії, Польщі [13]. Перевищення політичної децентралізації над функціональною в аспектах наявності повноважень у певних органів влади мають Австрія і Словаччина. Так, словацька функціональна децентралізація впроваджена на дуже низькому рівні, а у політичній площині – на досить високому, що є свідченням того, що регіональні органи самоврядування практично не мають повноважень з прийняття рішень [13]. Більший за політичну ступінь функціональної децентралізації у

Болгарії та Литві, де регіони мають майже схожі повноваження на регіональному рівні, але практично не впливають на національний рівень [13].

У сучасному світі спостерігаються чотири основні форми адміністративної децентралізації [14; 15]:

1. Деконцентрація – це форма децентралізації неактивного типу, що передбачає певне делегування управлінських повноважень від центральних органів до органів в уже існуючих адміністративних одиницях або, при необхідності, до новостворених, використання коштів та реалізації соціальної політики, але з умовою, що прямий контроль за виконанням даних повноважень відбувається з центру.

2. Делегування – це така форма децентралізації, що не передбачає відповідальності напівавтономних місцевих урядів за управління, використання коштів та реалізацію соціальної політики. Такі органи влади не повністю контролюються центральним урядом, але в кінцевому рахунку підзвітні йому. Даний вид передбачає створення державно-приватних підприємств або корпорацій – спеціальних проектів з надання різних послуг у регіонах. За цією системою органи місцевого самоврядування отримують широкі повноваження.

3. Деволюція – це форма децентралізації, що передбачає передачу всіх повноважень у сфері управління, використання коштів та реалізації соціальної політики на субнаціональному рівні до регіонального або місцевого уряду, чи уряду штату.

4. Відчуження (або приватизація) – це форма децентралізації, яка означає перехід усіх підприємств, установ та організацій у приватну власність, причому має місце повне зняття з держави відповідальності за управління, використання фінансів та реалізацію соціальної політики. У даній формі децентралізації можуть бути продані засоби виробництва, допускається звільнення або переведення працівників з приватних компаній або некомерційних організацій [16].

Значна частина вищезначених функцій спочатку здійснювалася приватними особами, компаніями або організаціями, а потім перейшла до уряду або безпосередньо, або шляхом регулювання діяльності господарюючих суб'єктів [17].

Україна у спадок від колишнього СРСР отримала певну форму адміністративно-територіального устрою, що характеризується високим ступенем централізації влади по вертикалі, а представницькі органи на так і не стали провідниками ефективної політики в інтересах людини та забезпечення захисту нагальних потреб територіальних громад [18]. Незначний рівень ефективності роботи органів місцевого самоврядування переважно обумовлений недостатнім рівнем бюджетного фінансування та відсутністю механізму трансферу фінансових ресурсів на рівень територіальних громад [18].

У межах системи адміністративно-територіальних одиниць сучасної України довгий час співіснували дві форми організації місцевої влади: органи місцевого самоврядування та місцеві державні адміністрації. Органи державної адміністрації представляли інтереси центральної державної влади, а

органи місцевого самоврядування – інтереси лише територіальних громад або їх об'єднань, їх діяльність [19]. Таке протистояння інтересів центру та регіонів є основою зародження муніципальної влади, яка виникає у процесі децентралізації публічної державної влади. Обсяги та рівень ефективності органів місцевого самоврядування, а відповідно і добробут територіальних громад та держави в цілому, безпосередньо залежать від характеру правовідносин між різними рівнями влади. Передбачена Конституцією України 1996 року зі змінами від 2005 року модель організації державної виконавчої влади є недосконалою, оскільки місцеві державні адміністрації існують не тільки для здійснення контрольних-наглядових функцій щодо органів місцевого самоврядування, а й володіють повноваженнями щодо управління відповідними територіями [18; 19]. Тому досі триває пошук оптимального варіанта взаємодії органів самоврядування з органами державної виконавчої влади [18].

Поширеним серед представників юридичної наукової думки є твердження, що унітарні держави за рівнем своєї демократичності значно поступаються федеративним, оскільки останні є більш децентралізованими [19]. Водночас сам по собі факт наявності федеративного устрою не гарантує демократичності та реальної децентралізації, що підтверджує досвід сучасного устрою та режиму Російської Федерації – однієї з авторитарних держав сучасності. У той же час багато демократичних держав досягають значного ступеня децентралізації, лишаючись унітарними за устроєм (наприклад, Іспанія).

Невиправдано високий рівень централізації влади, неефективна організація влади на регіональному рівні, недієздатність місцевого самоврядування і досі залишаються проблемою українського суспільства [19]. Водночас здійснення децентралізаційних заходів може мати в собі певні ризики, серед них можна виокремити такі:

1. Ризики, пов'язані з необхідністю перегляду меж адміністративно-територіальних одиниць з метою забезпечення їх фінансової спроможності. Укрупнення, скоріше за все, очікує територіальні громади та, можливо, адміністративні райони:

– недостатність механізмів, передбачених проектом Закону «Про об'єднання територіальних громад», для здійснення адміністративно-територіальної реформи. Зокрема, добровільний характер такого об'єднання не гарантує систематичного застосування відповідних норм;

– можливий політичний спротив локальних еліт із перспективою залучення на свою підтримку широкої громадськості. Соціальна база спротиву може розширитися через побоювання мешканців чинних адміністративно-територіальних одиниць втратити статус та інфраструктурні переваги. Зокрема, з таких причин у 2005 році було зірвано реалізацію пілотного проекту адміністративно-територіальної реформи у Київській області [20];

– можлива активізація та радикалізація політичних об'єднань, які представляють інтереси меншин, що мають компактний характер проживання. Передбачувані цілі політичних кампаній: як мінімум – боротьба проти укрупнення районів, в яких відповідні етнічні групи складають більшість насе-

лення, як максимум – утворення національно-територіальних автономій.

2. Послаблення державного контролю органів місцевого самоврядування на регіональному та субрегіональному рівнях за реалізацією повноважень, які будуть передані виконавчим органам місцевих рад, в умовах слабкості інститутів громадянського суспільства поза межами великих міст. Негативним наслідком цього може стати зростання порушень українського законодавства (включаючи посягання на права та свободи громадян) у процесі діяльності органів місцевого самоврядування. На даний момент цю тенденцію можна відстежити на прикладі норм статутів окремих територіальних громад, які обмежують право місцевої ініціативи [21].

3. Ризики для бюджетної системи країни:

– загроза зриву фінансування повноважень органів місцевого самоврядування. За підрахунками представників Асоціації міст України, навіть в умовах централізації бюджетного процесу щороку недофінансування лише делегованих повноважень складає 18–20 млрд. грн. Особливо гостро дана проблема постане у випадку, якщо фінансування розширених повноважень органів місцевого самоврядування буде збільшене за рахунок скорочення дотацій вирівнювання, враховуючи дотаційність більшості навіть обласних бюджетів. Наприклад, станом на 2010 р. частка дотацій у доходах бюджетів окремих областей становила: Волинської – 71,1 %, Тернопільської – 71,9 %, Закарпатської – 72,3 % [22];

– аналогічна небезпека поглиблення диспропорцій економічного та соціального розвитку територій у разі скорочення субвенцій у межах політики регіонального розвитку;

– з іншого боку, децентралізація бюджетного процесу (зокрема через вилучення в обласних державних адміністраціях повноважень щодо розробки бюджетів областей, а також впровадження системи «бюджетного федералізму») у вітчизняних умовах може призвести до розбалансування усієї системи бюджетоутворення в Україні, оскільки залишається висока імовірність закладання в місцеві бюджети заздалегідь нереальних витрат.

4. Ризик зниження якості місцевого управління та легітимності прийнятих рішень. Цьому можуть сприяти такі чинники:

– загальний низький рівень компетентності службовців місцевого самоврядування. Зокрема, на це вказує їх середній рівень освіти. Так, частка службовців місцевого самоврядування, що мають вищу освіту, традиційно становить близько двох третин, а в деяких переважно аграрних областях – лише дещо більше половини [23];

– недосконала система добору до депутатського корпусу місцевих рад та на посади сільських, селищних, міських голів. Так, використання закритих виборчих списків сприяє проходженню до представницьких органів депутатів без належної підготовки до діяльності в органах місцевої влади, а також політизації роботи депутатського корпусу. Система відносно більшості на виборах в одномандатних виборчих округах сприяє обранню депутатів та голів із досить низькими результатами (а отже, із низьким рівнем довіри громадян).

5. Зростання партикуляристських тенденцій в областях, тобто легітимізація у суспільній свідомості претензій регіонів на правосуб'єктність щодо тих політичних інтересів, які суперечать загальнонаціональним. Відповідний ризик може виникнути внаслідок дії таких чинників:

- децентралізація під час процесу формування української політичної нації сприятиме посиленню серед населення регіональних ідентичностей, у тому числі в регіонах із найбільш специфічними соціокультурними рисами;

- можливе поглиблення соціальної дистанції між територіальними спільнотами через: отримання регіональними елітами розширеної ресурсної бази для здійснення цілеспрямованих політичних заходів у бік соціокультурної уніфікації всередині соціумів відповідних областей; поглиблення диспропорції показників економічного і соціального розвитку областей;

- утворення територіальних комплексів із відносно високим потенціалом економічної самодостатності у разі укрупнення областей відповідно до меж соціально-економічних районів;

- активізація боротьби між політичними елітами різних рівнів адміністративно-територіального поділу навколо бажаного обсягу повноважень та матеріальної основи врядування;

- при цьому збереження інерції щодо покладання суспільством відповідальності за негативні явища в економічному та політичному розвитку країни на головний центр впливу, який вбачається у центральних органах державної влади, при реальному обмеженні впливу останніх на політичний процес. Таким чином, громадяни втрачатимуть упевненість у потрібності центральних органів державної влади.

Висновки. Таким чином, децентралізація державної влади – це форма делегування суттєвих функцій, прав та бюджетних коштів від органів державної влади органам місцевого самоврядування у такий спосіб, щоб найбільше повноважень отримали ті органи, що є більш наближеними до виборців, до пересічних громадян, людей, які мешкають в Україні, і де ці повноваження можна здійснювати ефективніше. З метою втілення у життя реформи влади в бік її децентралізації потрібно здійснити декілька необхідних дій.

1. Потрібно здійснити юрисдикційне та територіальне виокремлення засад органів місцевого самоврядування та органів державної виконавчої влади на місцях. Тобто потрібно формування системи адміністративно-територіального устрою в Україні з трьох рівнів: 27 регіонів; 120–150 районів; 1500–1800 громад). Відповідно до ідеології реформи передбачається більш спрощена, але логічна система місцевого самоврядування. У свою чергу, таке самоврядування повинно гарантувати збалансоване та зручне життя у містах та селах України. Відповідні структури органів самоврядування в інших державах Європи здійснюють надання владних послуг громадянам щодо підтримання житлового господарства, безпеки середовища їх проживання. Водночас органи державної влади, зокрема уряд, несуть відповідальність за стратегічний рівень економічної та політичної складових держави.

2. Певного виокремлення потребує і система функцій та повноважень се-

ред самих структур самоврядування. Тут виникає потреба у скороченні дистанції між владними повноваженнями та населенням в аспектах, що найбільш природно потребують такого наближення. У громаді (село, селище, місто) – це місцевий економічний розвиток; удосконалення місцевої інфраструктури; планування розвитку території громади; питання забудови та благоустрою території; сфера соціального захисту та соціальної допомоги; медична профілактика, допомога та послуги; сфера освіти початкового та середнього рівнів; житлово-комунальне господарство; сфера безпеки життєдіяльності та правопорядку; санітарна, архітектурна та пожежна охорона; сфера місцевої логістики; сфера культури. На рівні районів – це спеціалізована освіта; спортивні школи, школи-інтернати тощо; стаціонарні медичні установи, стаціонари загального профілю; транспортна інфраструктура районного значення; забезпечення функціонування об'єктів спільної власності територіальних громад району.

3. Визначення меж юрисдикції між органами місцевого самоврядування та органами державної виконавчої влади на місцях. Тут виникає потреба делегування більшості повноважень місцевих державних адміністрацій органам місцевого самоврядування. За органами державної виконавчої влади частково можуть бути збережені тільки контрольні повноваження. Водночас громадським організаціям мають також перейти контролюючі повноваження. Наприклад, спостережливі ради, піклувальні комітети тощо. За рахунок такого переміщення акценту контрольних функцій у бік суспільно-громадських формувань може бути значно зменшена загроза регенерації корупційної складової владних установ. Цієї ж мети прагне і сучасна ідеологія електронного врядування на місцях, створення сучасних центрів адміністративних послуг, як ще один крок на шляху забезпечення прозорості місцевої влади.

4. Повний облік і одночасно постійний аудит місцевих ресурсів та їх використання місцевим самоврядуванням із залученням громадськості та засобів масової інформації. Оскільки місцеві збори та податки переорієнтовуються на місцевий бюджет, то саме вони стають основою для забезпечення та матеріальної основи більшості соціальних місцевих програм. Одночасно це потребує подвійного контролю за їх здійсненням як з боку виконавчих комітетів, так і з боку суспільних об'єднань та громадських організацій. Виділення ресурсів з місцевого бюджету, наприклад, на благоустрій (ремонт доріг, охорону правопорядку, роботу установ освіти, закладів охорони здоров'я та ін.), можуть потребувати одночасного і систематичного доповнення з державного бюджету, тому що місцеві податки стають тільки основою місцевого бюджету. Адже він прямо залежить від територіально-ресурсних та демографічних обсягів громади та її влади. Це мотивує владу громади до збору податків, а мешканців – до їх сплати. Умовою розвитку місцевої економіки та зникнення адміністративних бар'єрів, аби малий та середній бізнес міг розвиватися на території громади, є партнерський рівноправний зв'язок влади з органами державної влади.

5. Втілення в реалії місцевого життя громадян України постійного суспільного, громадського контролю над діяльністю органів самоврядування.

Перші приклади такої соціальної практики проявилися в роботі громадських інституцій у конкурсній компанії по створенню національної поліції України та громадських люстраційних об'єднань, що останнім часом активізують процеси оновлення суддівської ланки влади та прокуратури. Втім, на жаль, такі акції здійснюються, у більшості випадків, в режимі кампаній, що не мають стабільного характеру. Значною мірою цьому процесу мають допомогти місцеві засоби масової інформації, що сьогодні потребують ще більшого роздержавлення та виведення з-під контролю олігархічних структур. Саме тут є доцільною партнерська допомога органів державної влади і, зокрема, анти-монопольних органів і органів, що створенні для боротьби з корупцією.

Бібліографічні посилання

1. Decentralization [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.thefreedictionary.com/decentralization>.
2. Definition of decentralization [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.merriam-webster.com/dictionary/decentralization>.
3. Decentralization: A Sampling of Definitions // Joint UNDP-Government of Germany Evaluation of the UNDP Role in Decentralization and Local Governance [Electronic resource]. – Mode of access: http://web.undp.org/evaluation/documents/decentralization_working_report.PDF. – P. 5–8.
4. Managing Decentralisation: A New Role for Labour Market Policy, Organisation for Economic Co-operation and Development, Local Economic and Employment Development (Program), OECD Publishing, 2003. – P. 135.
5. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови / В.Т. Бусел. – К. : Перун, 2005.
6. Румянцев В. А. Конституция Украинской Народной Республики 29 апреля 1918 года / В. Румянцев // Ежегодник украинского права : сб. науч. тр. – X. : Право, 2012. – № 4. – С. 98–106.
7. Mishra S.N. Public Governance and Decentralisation: Essays in Honour of T.N. Chaturvedi / S.N. Mishra, Anil Dutta Mishra, Sweta Mishra. – Mittal Publications, 2003. – P. 229.
8. Decentralization: A Sampling of Definitions // Joint UNDP-Government of Germany Evaluation of the UNDP Role in Decentralization and Local Governance [Electronic resource]. – Mode of access: http://web.undp.org/evaluation/documents/decentralization_working_report.PDF. – P. 3–6.
9. Lodge The History of Nations. Volume 1 / Henry Cabot Lodge, 1910. – P. 164.
10. Sanderson Stephen K. Civilizations and World Systems: Studying World-Historical Change / Stephen K. Sanderson. – Rowman & Littlefield, 1995. – P. 118–119.
11. Atasoy Yildiz. Hegemonic Transitions, the State and Crisis in Neoliberal Capitalism / Yildiz Atasoy // Routledge Studies in Governance and Change in the Global Era. – Taylor & Francis US, 2009. – Vol. 7. – P. 65–67.
12. Іжа М.М. Показник децентралізаційних процесів у країнах Європи / М.М. Іжа // Вісник СевНТУ : зб. наук. праць. – 2010. – Вип. 112.
13. What is Decentralization? [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.ciesin.org/decentralization/English/General/Different_forms.html.
14. Decentralization: A Sampling of Definitions // Joint UNDP-Government of Germany Evaluation of the UNDP Role in Decentralization and Local Governance [Electronic resource]. – Mode of access: http://web.undp.org/evaluation/documents/decentralization_working_report.PDF. – P. 8.
15. Summary of Janet Kodras [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.tradergroup.org/summary-janet-kodras>.
16. Stossel John Private charity would do much more – if government hadn't crowded it out / John Stossel [Electronic resource]. – Mode of access:

<http://www.jewishworldreview.com/0805/stossel082405.php3>.

17. Верещук І.А. Особливості територіальної організації влади Львівської області / І. А. Верещук // Економічний часопис-XXI. – 2011. – № 9–10. – С. 54–56.

18. Трачук П.А. Децентралізація та проблеми адміністративного самоврядування / П.А. Трачук // Держава і право : зб. наук. праць. – 2010. – Вип. № 48. – С. 242–247.

19. Євтушенко О.Н. Проблеми децентралізації державної влади і місцеве самоврядування в Україні / О.Н. Євтушенко // Гілея : науковий вісник. – 2009 – № 29 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2009_29/Gileya29/P2_doc.pdf.

20. Макаров Г.В. Очікувані ризики у процесі децентралізації влади в Україні. Аналітична записка. Відділ політичних стратегій / Г. В. Макаров [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1021/>.

21. Лациба М. В. Як територіальна громада може впливати на вирішення питань місцевого значення / М. В. Лациба, В. В. Бондаренко. – К. : УНЦПД, 2007. – С. 13.

22. Данилишин Б. Регионализм в Украине: реальность и перспективы / Б. Данилишин // Зеркало недели. – 2012. – № 22 (70). – С. 4.

23. Жук В. Напрями розвитку та зміцнення управлінського потенціалу органів місцевої влади / В. Жук // Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/Juli08/01.htm>.

Печерский О.В. Фундаментально-правовые аспекты децентрализации власти в Украине: понятие, риски, пути воплощения в жизнь. Рассмотрены вопросы современного теоретико-правового понимания децентрализации власти, пути и риски воплощения соответствующей реформы властных структур в Украине. Исследованы два основных вопроса, во-первых – выяснение теоретико-правовой сущности и особенностей самого понятия «децентрализация власти», путей и пользы ее воплощения в реалии Украины; во-вторых – выявление ожидаемых рисков децентрализации, что может стать полезным подспорьем для предотвращения возможных негативных последствий децентрализации власти.

Ключевые слова: децентрализация власти, органы местного самоуправления, увеличение полномочий территориальных общин.

Pecherskyi O.V. Fundamental legal aspects of power decentralization in Ukraine: concept, risks, ways of realization. The article is devoted to modern theoretical and legal understanding of decentralization of power and the ways and risks of an embodiment of a corresponding reform of power structures in Ukraine. The author investigates two main issues, firstly the clarification of the theoretical framework of the nature and characteristics of the concept of «decentralization of power» and ways and use its implementation in the realities of Ukraine; secondly, identifying the perceived risks of decentralization that can be a useful tool to prevent possible negative consequences of decentralization of power.

Relying on encyclopedic, doctrinal and historical aspects of the understanding of decentralization, the author seeks to enter the modern theoretical and legal understanding of the ways of improvement of activity of bodies of state power and bodies of local self-government in Ukraine. For this article growing understanding of the decentralization of state power, as a form of delegation of essential functions, rights and budgets from state authorities to local authorities so that more power received those bodies which are more close to the voters, to ordinary citizens, people who live in Ukraine and where these powers might exercise more effectively. At the same time in the work is determined by insufficient transfer of authority of the state of focus of reforming regulatory and legal aspects of decentralization, at a time when not enough attention is given to supporting forms of self-organization of communities.

Keywords: decentralisation, local government, increasing the powers of territorial communities.

Надійшла до редакції 28.10.2016